

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

ANTONIUS
A KLEOPATRA

ANTONY
AND CLEOPATRA

NAKLADATELSTVÍ
ROMEO

Přeložil Jiří Josek

Tato kniha vychází za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a jako součást výzkumného záměru na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy „Základy moderního světa v zrcadle literatury a filozofie“ (MSM 0021620824).

Translation, Preface, and Commentary © Jiří Josek, 2006

ISBN 80-86573-12-5

PŘEDMLUVA

Antonius a Kleopatra, hra napsaná na přelomu let 1606 a 1607, dějově navazuje na tragédii **Julius Caesar** z roku 1599. Sleduje další osudy vítězů v bitvě u Filipp, triumvirů Marka Antonia, Octavia Caesara a Marka Aemilia Lepida. Shakespeare v ní však vytvořil hru, která se klasickému žánru tragédie v mnohém vymyká. Je to drama vášnivě lásky v kulisách světa, oslava lidskosti a trpký výsměch samolibé moci. Svým vyzněním i datací je na přechodu mezi velkými tragédiami autorova zralého období a pozdními romancemi.

V centru hry stojí nejslavnější milenecká dvojice starověku, jíž se před Shakespearem i po něm dostalo řady literárních zpracování. Hlavním pramenem jsou jako u **Julia Caesara** Plútarchovy *Životy slavných Řeků a Římanů*. Příběh velkého vojevůdce Antonia, kterého ke zkáze přivede „kurtizána“ Kleopatra, jak ho s mnoha působivými detaily vypráví tento antický životopisec (46 – 120 n. l.) a jak se zapsal do povědomí západní kultury, nabyl v různých adaptacích i odlišných podob. Už Geoffrey Chaucer ve své *Legendě o dobrých ženách* (1385) Kleopatru do značné míry rehabilituje a rovněž zpracování látky z pera Shakespeara současníka Samuela Daniela (*Tragédie Kleopatry*, 1594) zdůrazňuje její vznešené stránky. Shakespeare tedy nepřijímal jen známý děj, ale mohl vycházet i z rozporuplných hodnocení titulních postav.

Láska a politika jsou témata, která prolínají celým Shakespeareovým dílem a pod vlivem společenských změn a jistě i osobních autorových zkušeností nabývají různých podob a akcentů. Znatelný zlom nastává koncem 16. století. Shakespeareův renesanční optimismus se vytrácí a střídá ho skepse. Zatímco v tragédii **Romeo a Julie** (1596) zničí mladý pár nenávisť okolí, ale jejich láska přežívá, v tragikomické grotesce **Troilus a Kressida** (1602) milenci přežijí, ale v prostředí války se jejich láska rychle promění v zradu. Ve skupině her spíše politického rázu se dramatik odklání od domácí historie a poukazuje na domácí poměry prostřednictvím her odehrávajících se na jiných místech a v jiných časech. Od **Julia Caesara** přes další velké tragédie **Hamlet**, **Othello**, **Macbeth**, **Král Lear** až po **Coriolana** (1607) je v ohnisku autorovy pozornosti člověk spjatý s mocí a odpovědností ke své zemi. Ve hře **Antonius a Kleopatra** jako by se oba zmíněné proudy tvorby setkaly. Je to příběh lásky čelící nepřátelskému okolí, stejně jako příběh vládce, který musí osobní city podřizovat zájmům země.

Dějštěm hry je, alespoň ze sebestředného hlediska jejích protagonistů, celý tehdejší svět. Příběh se volně přelévá mezi dvěma jeho protipóly, Římem a Egyptem, ale přeskakuje často jakoby filmovým střihem na Sicílii, do Athén, Sýrie... Hra je zalidněná postavami, které někdy s ústředním dějem souvisejí zcela okrajově, a popisuje historické události dlouhých deseti let. Shakespeare navíc známý příběh do značné míry zbavuje dramatickosti. Ve hře lidé mluví, vtipkují, zpívají, hádají se, milují, zlobí a opíjejí, ale nikdo tu nikoho nezabije. Bitvy se odehrávají mimo jeviště. Kdyby příběh neskončil sebevraždou obou milenců, z nichž ta první je směšně nepodařená a ta druhá úchvatně teatrální, a kdyby celou hrou neprostopoval pocit osudové neodvratnosti tragického konce, těžko by se dalo mluvit o tragédii. Zvláště když tragický pocit v závěru je vyvážen pocitem triumfu, výsměchu a smíření.

Co tedy činí z této hry dílo, které mnozí považují za jeden z vrcholů dramatikova umění? Možná je to dáno tím, jak dokonale se zde Shakespeareovi na všech rovinách podařilo vyjádřit složitost a hloubku lidského přístupu k životu, naplnit konkrétní osudy psychologicky prokletých postav obecnou platností a přitom se vyhnout apriorním soudům a nechat na divákovy či čtenáři, aby se v konfrontaci s vlastním založením dohadoval motivací jednání a povah jednotlivých postav.

Shakespeare charakterizuje oba póly rozděleného světa řadou protikladných aspektů. Zatímco Řím, reprezentovaný mladým dobyvatelem Octaviem Caesarem a jeho vojáky, představuje civilizaci, již patří budoucnost, tajemný Egypt s jeho stárnoucí vládkyní Kleopatrou, v jejichž tenatech uvázl před Antoniem nejeden římský potentát, je místem radostného prožívání přítomnosti a současně i místem odsouzeným k zániku. Mužský a ženský princip, rozum a cit, povinnost a slast leží v této hře na opačných střílkách kompasu. Uprostřed stojí Antonius, jehož k Západu vážou povinnosti římského velitele a k Východu láska ke Kleopatře. Na rozdíl od předchozích dramatikových hrdinů Bruta, Hamleta či Macbetha však Antonius nepodstupuje muka vnitřního boje. Není filozof a jedná impulzivně. Když Řím zavelí, bez velkého váhání opouští Kleopatru, a dokonce si i bere za manželku Octaviovu sestru. Když pochopí, že jeho štěstí leží v Egyptě, poddá se své osudové vášni a vrací se ke Kleopatře. Protože je však voják a velitel, ví, že jeho soukromá láska je zradou vlastní země. Jeho postavení je o to horší, že nikdy nemůže vědět, zda si Kleopatra jeho obět zaslouží.

Mnozí se shodují v tom, že v Kleopatře vytvořil Shakespeare svou nejzdařilejší ženskou postavu. Je kvintesencí všech ženských ctností i nectností. Umí být vznešená i nízká, je proměnlivá jako Luna, která je její

patronkou. Ona je tou největší egyptskou záhadou. Tato milenka s bohatou minulostí si jako na svou poslední kořist políčila na Antonia, zmocnila se ho a snad ani ona sama (jako on) neví, zda ho miluje nebo jen využívá k vlastním záměrům. Oč je jejich láska vzhledem k okolním tlakům a bezvýhodné budoucnosti nejistější, o to je intenzivnější. Antonius podlehne kouzlu této „čarodějky“ a bez ohledu na vše se od ní nechává vést do záhuby.

Vztah Antonia a Kleopatry není ve hře nahlížen jen z jejich perspektivy. Jejich láska je „věcí veřejnou“ a autor ji vystavuje mnohohlasému soudu a zejména odsudku veřejnosti. Ukazuje se, že pro tyto „pilíře světa“ je stávající svět příliš malý. Jejich láska, plná zvrátů a nervozity, může dozrát do plné intenzity citu až ve chvíli, kdy oba tento svět opouštějí a triumfují nad světskými malichernostmi. Jak uboze z jejich pohledu musí vypadat Octavius s jeho vítěznou pompou. Konečným vyzněním, které přináší smíření se smrtí a pozvedá osud hrdinů do sfér věčnosti, hra otevírá cestu k další etapě dramatikovy tvorby.

V tragédii **Antonius a Kleopatra** dozrává i Shakespearovo básnické mistrovství. Úchvatné metafory promítají lidské děje a postavy do nadpozemských dimenzí a vzápětí je srážejí do prachu země. Autor si hraje s proměnami perspektivy a hledisek, zrychluje a zastavuje čas, monumentálnost střídá se směšností a prostotou. Vytvořil tak drama, které je právě tak střetem abstraktních idejí jako intimním příběhem poslední vášnivé lásky dvou výjimečných, ale veskrze lidských osobností.

Shakespeare napsal další hru, která sice po obsahové i formální stránce navazuje na tradiční vzory, ale osobitým pojetím i výrazovým mistrovstvím je výrazně převyšuje. Autorovo poselství je víceznačné. Jako občan své země ví, že vláda a moc jsou neslučitelné s lidskými slabostmi a že budoucnost patří lidem typu Octavia Caesara, ale jako člověk straní nemorálním milencům, kteří se dokážou vymknout zákonitostem světa a na konci života chtějí raději být a milovat než dobývat a vládnout.

JIRÍ JOSEK

ANTONY
AND
CLEOPATRA

ANTONIUS
A
KLEOPATRA

DRAMATIS PERSONAE

MARK ANTONY	}	triumvirs
OCTAVIUS CAESAR		
M. AEMILIUS LEPIDUS		
DEMETRIUS	}	Antony's friends and followers
PHILO		
DOMITIUS ENOBARBUS		
VENTIDIUS		
SILIUS		
CANIDIUS		
SCARUS		
EROS		
DECRETAS		
SCHOOLMASTER		
MAECENAS	}	Caesar's friends and followers
AGRIPPA		
TAURUS		
THIDIAS		
DOLABELLA		
GALLUS		
PROCULEIUS		
OCTAVIA, sister of Octavius Caesar and wife of Antony		
SEXTUS POMPEIUS or POMPEY		
MENAS	}	Pompey's friends
MENECRATES		
VARRIUS		
CLEOPATRA, queen of Egypt	}	Cleopatra's attendants
CHARMIAN		
IRAS		
ALEXAS		
MARDIAN, a eunuch		
DIOMEDES		
SELEUCUS, Cleopatra's treasurer		
SOOTHSAYER		
CLOWN		
EGYPTIAN		

Scene: In several parts of the Roman Empire.

OSOBY

MARCUS ANTONIUS	}	triumvirové
OCTAVIUS CAESAR		
M. AEMILIUS LEPIDUS		
DEMETRIUS	}	Antoniovi přátelé a spojenci
FILO		
DOMITIUS ENOBARBUS		
VENTIDIUS		
SILIUS		
CANIDIUS		
SCARUS		
EROS		
DECRETAS		
UČITEL		
MAECENAS	}	Caesarovi přátelé a spojenci
AGRIPPA		
TAURUS		
THIDIAS		
DOLABELLA		
GALLUS		
PROCULEIUS		
OCTAVIA, sestra Octavia Caesara a manželka Antoniova		
SEXTUS POMPEIUS		
MENAS	}	Pompeiovi přátelé
MENECRATES		
VARRIUS		
KLEOPATRA, egyptská královna	}	Kleopatřina družina
CHARMIAN		
IRAS		
ALEXAS		
MARDIAN, eunuch		
DIOMEDES		
SELEUCUS, Kleopatřin pokladník		
VĚŠTEC		
VESNÍČAN		
EGYPTIÁN		

Místo děje: Na různých místech Římské říše.

ACT I.

SCENE 1.

ALEXANDRIA. CLEOPATRA'S PALACE.

Enter Demetrius and Philo.

PHILO Nay, but this dotage of our general's
O'erflows the measure. Those his goodly eyes,
That o'er the files and musters of the war
Have glow'd like plated Mars, now bend, now turn,
The office and devotion of their view 5
Upon a tawny front. His captain's heart,
Which in the scuffles of great fights hath burst
The buckles on his breast, reneges all temper,
And is become the bellows and the fan
To cool a gipsy's lust.

*Flourish. Enter Antony, Cleopatra, her ladies, the train,
with eunuchs fanning her.*

Look, where they come: 10
Take but good note, and you shall see in him.
The triple pillar of the world transform'd
Into a strumpet's fool. Behold and see.

CLEOPATRA If it be love indeed, tell me how much.

ANTONY There's beggary in the love that can be reckon'd. 15

CLEOPATRA I'll set a bourn how far to be beloved.

ANTONY Then must thou needs find out new heaven, new earth.

Enter an Attendant.

ATTENDANT News, my good lord, from Rome.

ANTONY Grates me! The sum.

CLEOPATRA Nay, hear them, Antony.
Fulvia perchance is angry; or, who knows 20
If the scarce-bearded Caesar have not sent
His powerful mandate to you, 'Do this, or this;
Take in that kingdom, and enfranchise that.
Perform't, or else we damn thee.'

ANTONY How, my love!

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1.

ALEXANDRIE. V KLEOPATRINĚ PALÁCI.

Vystoupí Demetrius a Filo.

FILO To Antoniovo poblouznění
už přesahuje meze. Oči, které
mu blýskaly jak meč, když přeměřoval
šiky svých vojáků, teď otupěle
upíná ke své ušmudlané modle. 5
A velitelské srdce, které mu
při těžkých bojích bilo do štítu
zmužilé hrudi, se teď rozkochaně
jen třese na to, aby ukájelo
vášně té cikánky.

*Fanfára. Vystoupí Antonius, Kleopatra, její dvorní dámy, družina,
eunuši, kteří ji oviňují vějíři.*

Už přicházejí. 10
Všimněte si, jak pilíř, na němž stojí
třetina světa, je teď proměněný
a dělá šaška děvce. Vidíte to?

KLEOPATRA Jestli mě miluješ, řekni, jak moc.

ANTONIUS Kdo lásku změří, ten je v lásce žebrák. 15

KLEOPATRA Já určuji, až kam tvá láska sahá.

ANTONIUS Pak pro ni objev nový svět i nebe.

Vystoupí Sloužící.

SLOUŽÍCÍ Poselství z Říma.

ANTONIUS Proč? Oč jde? Tak stručně!

KLEOPATRA Ne, Antonie, jdi a vyslechni je. 20
Možná tě Fulvia chce pokárat
anebo holobrádek Octavius
ti rozkazuje: „Tohle udělej!
Tuhle zem zaber, tuhle osvobod'.
Poslechni, jinak si nás nepřej.“

ANTONIUS Lásko!

CLEOPATRA	Perchance? Nay, and most like: You must not stay here longer, your dismissal Is come from Caesar; therefore hear it, Antony. Where's Fulvia's process? Caesar's I would say? Both? Call in the messengers. As I am Egypt's queen, Thou blushest, Antony; and that blood of thine Is Caesar's homager: else so thy cheek pays shame When shrill-tongued Fulvia scolds. The messengers!	25 30
ANTONY	Let Rome in Tiber melt, and the wide arch Of the ranged empire fall! Here is my space. Kingdoms are clay: our dungy earth alike Feeds beast as man: the nobleness of life Is to do thus; when such a mutual pair (<i>Embracing</i>) And such a twain can do't, in which I bind, On pain of punishment, the world to weet We stand up peerless.	35
CLEOPATRA	Excellent falsehood! Why did he marry Fulvia, and not love her? I'll seem the fool I am not; Antony Will be himself.	40
ANTONY	But stirr'd by Cleopatra. Now, for the love of Love and her soft hours, Let's not confound the time with conference harsh. There's not a minute of our lives should stretch Without some pleasure now. What sport tonight?	45
CLEOPATRA	Hear the ambassadors.	
ANTONY	Fie, wrangling queen! Whom every thing becomes – to chide, to laugh, To weep; whose every passion fully strives To make itself, in thee, fair and admired! No messenger, but thine; and all alone Tonight we'll wander through the streets and note The qualities of people. Come, my queen; Last night you did desire it. <i>(To attendants)</i> Speak not to us.	50 55
	<i>Exeunt Mark Antony and Cleopatra with their train.</i>	
DEMETRIUS	Is Caesar with Antonius prized so slight?	
PHILO	Sir, sometimes, when he is not Antony, He comes too short of that great property Which still should go with Antony.	

KLEOPATRA	Proč říkám „možná“? Zkrátka je to tak. Nesmíš tu zůstat. Octavius Caesar tě odvolal. Co poručí tvá žena Fulvie? Chci říct Octavius? Anebo oba dva? Zavolej posly! Ty se červenáš. Jako že jsem egyptská královna, tváře ti hoří k poctě Caesara či hanbou, že tě žena zpraží! Poslové!	25 30
ANTONIUS	Ať Tibera zaplaví Řím a klenba nebe se zhroutí. Můj vesmír je zde. Království je kus bláta. Z hnoje země se živí zvěř i lidé. Vznešené je pouze to, co děláme my dva, (<i>Obejme ji</i>) dva sobě v lásce rovní, kterým se na světě nikdo nevyrovná. Ať to někdo popře.	35
KLEOPATRA	Lháři! Proč sis tedy Fulvii bral, když jsi ji nemiloval? Mě chceš pobláznit, abys mohl ty zůstat sám sebou?	40
ANTONIUS	Sám sebou? Jen s tebou. Pro lásku k lásce, prosím, miláčku, přestaň být nemilá a miluj mě, ať nepřijdeme ani o vteřinu společné radosti. Co budem dělat?	45
KLEOPATRA	Přijmeme posly.	
ANTONIUS	Dost! Ty se chceš hádat, má královno? Hubuj mě, směj se, breč, všechno ti sluší. V tobě každý cit je skutečný, ryzí a nádherný! Já nechci vidět posly, chci jen tebe a večer, jak sis přála, půjdem spolu jenom my dva do ulic mezi lidi dívat se, jací jsou. <i>(K sloužícím)</i> Teď nemám čas.	50 55
	<i>Odědou Marcus Antonius a Kleopatra s doprovodem.</i>	
DEMETRIUS	Tak malou úctu chová k Caesarovi?	
FILO	Někdy, když není zrovna Antoniem, velikost, s kterou bývá spojován, je stěží patrná.	

DEMETRIUS I am full sorry
 That he approves the common liar, who
 Thus speaks of him at Rome: but I will hope
 Of better deeds tomorrow. Rest you happy!
Exeunt.

SCENE 2.

ALEXANDRIA. CLEOPATRA'S PALACE.

Enter Charmian, Iras, Alexas, and a Soothsayer.

CHARMIAN Lord Alexas, sweet Alexas, most any thing Alexas,
 almost most absolute Alexas, where's the soothsayer
 that you praised so to the queen? O, that I knew
 this husband, which, you say, must charge his horns
 with garlands! 5

ALEXAS Soothsayer!

SOOTHSAYER Your will?

CHARMIAN Is this the man? Is't you, sir, that know things?

SOOTHSAYER In nature's infinite book of secrecy
 A little I can read.

ALEXAS *(To Charmian)* Show him your hand. 10
Enter Domitius Enobarbus.

ENOBARBUS Bring in the banquet quickly; wine enough
 Cleopatra's health to drink.

CHARMIAN Good sir, give me good fortune.

SOOTHSAYER I make not, but foresee.

CHARMIAN Pray, then, foresee me one. 15

SOOTHSAYER You shall be yet far fairer than you are.

CHARMIAN He means in flesh.

IRAS No, you shall paint when you are old.

CHARMIAN Wrinkles forbid!

ALEXAS Vex not his prescience; be attentive. 20

CHARMIAN Hush!

SOOTHSAYER You shall be more loving than beloved.

CHARMIAN I had rather heat my liver with drinking.

ALEXAS Nay, hear him.

DEMETRIUS Obávám se,
 že na zvěstech, které se o něm šíří
 po Římě, něco je. Doufám, že zítra
 svou pověst napraví. Na shledanou!
Odejdou.

SCÉNA 2.

ALEXANDRIE. V KLEOPATŘINĚ PALÁCI.

Vystoupí Charmian, Iras, Alexas a Věštec.

CHARMIAN Alexo, Alexičku, ty nejalexovatější Alexasi, Alexo
 všech Alexů, kde je ten věštec, kterého tak
 vychvaloval královně? Ať už mi poví o tom
 manželovi, který tak touží po parozích,
 co mu s láskou nasadím! Slíbil mi ho. 5

ALEXAS Věštče!

VĚŠTEC Přejete si?

CHARMIAN To je on? Vy jste ten, co všechno ví?

VĚŠTEC Z tajemné knihy přírody pár slov
 jsem schopen vyčíst.

ALEXAS *(K Charmian)* Tak mu ukaž ruku. 10
Vystoupí Domitius Enobarbus.

ENOBARBUS Připravte pohoštění. A dost vína,
 ať přijím královně na zdraví.

CHARMIAN Dejte mi hodně štěstí, drahý pane.

VĚŠTEC Já štěstí nedávám, jen předpovídám.

CHARMIAN Tak mi ho předpovězte, prosím. 15

VĚŠTEC Budete stále větší krasavice.

CHARMIAN Chtěl tím říct, že ztloustnu?

IRAS Ne! Chtěl říct, že se budeš čím dál víc malovat.

CHARMIAN Vrásek se dožít nechci.

ALEXAS Soustředte se a nerozptylujte ho. 20

CHARMIAN Pš!

VĚŠTEC Budete víc láskou hořet než lásku rozněcovat.

CHARMIAN Tak to se radši utopím ve víně.

ALEXAS Poslouchejte.

CHARMIAN Good now, some excellent fortune! Let me be married to three kings in a forenoon, and widow them all! Let me have a child at fifty, to whom Herod of Jewry may do homage! Find me to marry me with Octavius Caesar, and companion me with my mistress!

SOOTHSAYER You shall outlive the lady whom you serve. 30

CHARMIAN O excellent! I love long life better than figs.

SOOTHSAYER You have seen and proved a fairer former fortune Than that which is to approach.

CHARMIAN Then belike my children shall have no names. Prithee, how many boys and wenches must I have? 35

SOOTHSAYER If every of your wishes had a womb, And fertile every wish, a million.

CHARMIAN Out, fool! I forgive thee for a witch.

ALEXAS You think none but your sheets are privy to your wishes. 40

CHARMIAN Nay, come, tell Iras hers.

ALEXAS We'll know all our fortunes.

ENOBARBUS Mine, and most of our fortunes, tonight, shall be – drunk to bed.

IRAS There's a palm presages chastity, if nothing else. 45

CHARMIAN E'en as the o'erflowing Nilus presageth famine.

IRAS Go, you wild bedfellow, you cannot soothsay.

CHARMIAN Nay, if an oily palm be not a fruitful prognostication, I cannot scratch mine ear. Prithee, tell her but a worky-day fortune. 50

SOOTHSAYER Your fortunes are alike.

IRAS But how, but how? Give me particulars.

SOOTHSAYER I have said.

IRAS Am I not an inch of fortune better than she?

CHARMIAN Well, if you were but an inch of fortune better than I, where would you choose it? 55

IRAS Not in my husband's nose.

CHARMIAN Our worse thoughts heavens mend! Alexas – come, his fortune, his fortune! O, let him marry a woman that cannot go, sweet Isis, I beseech thee, and let her die too, and give him a worse, and let worst follow worse, till the worst of all follow him 60

CHARMIAN No dobře, ale ať to štěstí stojí za to! Ať se se mnou ožení hned tři králové a tentýž den mě udělají vdovou! Ať ve svých padesáti porodím kluka, kterému se bude klanět i Herodes, nebo ať si mě vezme Octavius Caesar a udělá ze mě stejnou dámu, jako je moje paní! 25

VĚŠTEC Ta, které sloužíte, zemře dřív nežli vy. 30

CHARMIAN Skvělé! Čím déle budu žít, tím déle si budu užívat.

VĚŠTEC Část života, již máte za sebou, byla šťastnější než ta, co vás čeká.

CHARMIAN Tak to už mě čeká jenom rození parchantů? Kolik budu mít kluků a holek, nevíte? 35

VĚŠTEC Být každé vaše přání počítím, měla byste jich víc než milion.

CHARMIAN Hlupáku! Odpouštím ti jen proto, že nic nevíš.

ALEXAS Ty si vážně myslíš, že o tvých přáních ví leda tvůj polštář? 40

CHARMIAN Teď hádejte tady Iradě.

ALEXAS Všichni se dnes dozvíme svou budoucnost.

ENOBARBUS Pokud jde o mě a o většinu z vás, budoucnost je jasná. Do postele dneska půjdeme pořádně namazaní.

IRAS Má dlaň ukazuje na neposkvrněnou počestnost. 45

CHARMIAN Tak jako bahno Nilu ukazuje na hladomor.

IRAS Mlč, ty prostopášnice. Ty z dlaně číst neumíš.

CHARMIAN Že ne? Jestli tahle pacinka nevypovídá o kupě dětí, ať už se nikdy nepodrbu za uchem. Řekněte jí, co ji čeká a nemine. 50

VĚŠTEC Obě vás čeká stejný osud.

IRAS Ale jaký? Chci slyšet podrobnosti.

VĚŠTEC Co jsem řekl, jsem řekl.

IRAS Nečeká mě ani o kousek větší štěstí než ji?

CHARMIAN A kdyby i čekalo, kde bys ten větší kousek chtěla najít? 55

IRAS Určitě ne na nose svého muže.

CHARMIAN Bohové! Snad ne tam, kde si myslím! Teď Alexas! Hádejte jemu. Drahá Isido, zapřísahám tě, ať si vezme ženu chladnou a neplodnou a ať mu brzy umře. 60 A po ní ať má ještě horší a po ní ještě horší a tak dále až do hrobu a všechny ať ho klamou a smějou se mu,

laughing to his grave, fifty-fold a cuckold! Good Isis, hear me this prayer, though thou deny me a matter of more weight; good Isis, I beseech thee! 65

IRAS Amen. Dear goddess, hear that prayer of the people! For, as it is a heartbreaking to see a handsome man loose-wived, so it is a deadly sorrow to behold a foul knave uncuckolded. Therefore, dear Isis, keep decorum, and fortune him accordingly! 70

CHARMIAN Amen.

ALEXAS Lo, now, if it lay in their hands to make me a cuckold, they would make themselves whores, but they'd do't!

ENOBARBUS Hush! Here comes Antony. 75

CHARMIAN Not he; the queen.
Enter Cleopatra.

CLEOPATRA Saw you my lord?

ENOBARBUS No, lady.

CLEOPATRA Was he not here?

CHARMIAN No, madam. 80

CLEOPATRA He was disposed to mirth; but on the sudden A Roman thought hath struck him. Enobarbus!

ENOBARBUS Madam?

CLEOPATRA Seek him, and bring him hither. Where's Alexas?

ALEXAS Here, at your service. My lord approaches. 85

CLEOPATRA We will not look upon him: go with us.
Exeunt.
Enter Mark Antony with a Messenger and attendants.

MESSENGER Fulvia thy wife first came into the field.

ANTONY Against my brother Lucius?

MESSENGER Ay;
But soon that war had end, and the time's state 90
Made friends of them, joining their force 'gainst Caesar;
Whose better issue in the war, from Italy,
Upon the first encounter, drave them.

ANTONY Well, what worst?

MESSENGER The nature of bad news infects the teller. 95

až z něho bude padesátinásobný paroháč! Drahá Isido, prosím tě pěkně, to mi splň, i kdybys mi místo toho měla upřít důležitější věci. Prosím, prosím, Isido! 65

IRAS Amen. Drahá bohyně. Vyslyš laskavě, oč tě lid žádá! Protože jakkoli srdcervoucí je vidět hezkého muže, kterého klame šereda, ještě otřesnější je vidět ohavu, jemuž je žena věrná. A proto, drahá Isido, zachovej se řádně a naděl mu jen tu nejodpudivější! 70

CHARMIAN Amen.

ALEXAS Ach jo, kdyby ty dvě měly šanci udělat ze mě paroháče, nebude jim zatěžko udělat ze sebe dívky!

ENOBARBUS Mlčte! Přichází Antonius. 75

CHARMIAN Ale ne. Královna sem jde.
Vystoupí Kleopatra.

KLEOPATRA Neviděli jste Antonia?

ENOBARBUS Ne, paní.

KLEOPATRA Tady nebyl?

CHARMIAN Nebyl. 80

KLEOPATRA Měl chuť se bavit, ale přišla na něj nějaká římská starost. Enobarbe!

ENOBARBUS Paní?

KLEOPATRA Přiveďte mi ho. Kde je Alexas?

ALEXAS Zde, k vašim službám. Pán už přichází. 85

KLEOPATRA Nechci ho vidět. Doprovod' mě odtud.
Odejdou.
Vystoupí Marcus Antonius s Poslem a sloužícími.

POSEL Vaše choť Fulvia tu válku začala.

ANTONIUS A proti komu? Bratru Luciovi?

POSEL Ano.
Hned se však usmířili a své síly 90
spojili proti Octaviovi,
který je ale prvním útokem
porazil a pak vyhnal z Itálie.

ANTONIUS Máš ještě horší zprávu?

POSEL Kdo zlou zvěst nese, se zlou potáže se. 95

ANTONY When it concerns the fool or coward. On.
Things that are past are done with me. 'Tis thus:
Who tells me true, though in his tale lie death,
I hear him as he flatter'd.

MESENTER Labienus –
This is stiff news – hath, with his Parthian force, 100
Extended Asia; from Euphrates
His conquering banner shook from Syria
To Lydia and to Ionia;
Whilst –

ANTONY Antony, thou wouldst say –

MESENTER O, my lord!

ANTONY Speak to me home, mince not the general tongue: 105
Name Cleopatra as she is call'd in Rome;
Rail thou in Fulvia's phrase; and taunt my faults
With such full licence as both truth and malice
Have power to utter. O, then we bring forth weeds,
When our quick minds lie still; and our ills told us 110
Is as our earing. Fare thee well awhile.

MESENTER At your noble pleasure.
Exit.

ANTONY From Sicyon, ho, the news! Speak there!

1. ATTENDANT The man from Sicyon – is there such an one?

2. ATTENDANT He stays upon your will.

ANTONY Let him appear. 115
These strong Egyptian fetters I must break,
Or lose myself in dotage.
Enter another Messenger.

What are you?

2. MESENTER Fulvia thy wife is dead.

ANTONY Where died she?

2. MESENTER In Sicyon:
Her length of sickness, with what else more serious 120
Importeth thee to know, this bears.
Gives a letter.

ANTONY Forbear me.
Exit 2. Messenger.
There's a great spirit gone! Thus did I desire it:
What our contempt doth often hurl from us,

ANTONIUS Jen u hlupáků nebo zbabělců.
Co stalo se, nedá se odestát.
Lepší než lichotka je pro mě pravda,
i kdyby zvěstovala smrt.

POSEL Labienus –
nerad to říkám – se svým parthským vojskem 100
obsadil Asii, od Eufratu
jeho korouhve vlají nad Sýrií,
přes Lýdiu až po Jónii.
Zatímco –

ANTONIUS Antonius, chtěls říct –

POSEL Pane!

ANTONIUS Řekni to rovnou! Pověz, co se říká. 105
O Kleopatře. Jak ji vidí Řím?
Spust' na mě zostra jako Fulvia!
A s oprávněným rozhořčením mi
vyčti mé chyby. Zlenivělá mysl
zarůstá plevelem, tak do mě zaryj 110
a vrať mě životu. Teď ale zmiz!

POSEL Jak poroučíte, pane.
Odejde.

ANTONIUS Ze Sikyonu nejsou žádné zprávy?

1. SLOUŽÍCÍ Někdě prý dorazil. Nevíš, kde je?

2. SLOUŽÍCÍ Čeká tu za dveřmi.

ANTONIUS Zavolej ho. 115
Z těch egyptských pout když se nevymaním,
tak mě má vášeň zničí.
Vystoupí 2. posel.

Co mi neseš?

2. POSEL Fulvia, vaše žena, zemřela.

ANTONIUS Kde zemřela?

2. POSEL V Sikyonu.
Zde stojí vše o její nemoci 120
a dalších ještě závažnějších věcech.
Podává dopis.

ANTONIUS Jdi.
Odejde 2. posel.
Zemřela. Přesně jak jsem si to přál.
Co s pohrdáním odvrhnem, to často

We wish it ours again; the present pleasure,
 By revolution lowering, does become 125
 The opposite of itself: she's good, being gone;
 The hand could pluck her back that shoved her on.
 I must from this enchanting queen break off:
 Ten thousand harms, more than the ills I know,
 My idleness doth hatch. How now! Enobarbus! 130
Enter Domitius Enobarbus.

ENOBARBUS What's your pleasure, sir?
 ANTONY I must with haste from hence.
 ENOBARBUS Why, then, we kill all our women. We see how
 mortal an unkindness is to them; if they suffer
 our departure, death's the word. 135
 ANTONY I must be gone.
 ENOBARBUS Under a compelling occasion, let women die. It were
 pity to cast them away for nothing, though, between
 them and a great cause, they should be esteemed
 nothing. Cleopatra, catching but the least noise of 140
 this, dies instantly; I have seen her die twenty
 times upon far poorer moment. I do think there is
 mettle in death, which commits some loving act upon
 her, she hath such a celerity in dying.

ANTONY She is cunning past man's thought. 145
 ENOBARBUS Alack, sir, no; her passions are made of nothing but
 the finest part of pure love. We cannot call her
 winds and waters sighs and tears; they are greater
 storms and tempests than almanacs can report: this
 cannot be cunning in her; if it be, she makes 150
 a shower of rain as well as Jove.

ANTONY Would I had never seen her.
 ENOBARBUS O, sir, you had then left unseen a wonderful piece
 of work; which not to have been blest withal would
 have discredited your travel. 155
 ANTONY Fulvia is dead.
 ENOBARBUS Sir?
 ANTONY Fulvia is dead.
 ENOBARBUS Fulvia!
 ANTONY Dead. 160
 ENOBARBUS Why, sir, give the gods a thankful sacrifice. When
 it pleaseth their deities to take the wife of a man

toužebně chceme zpět. A co nás nyní
 povznáší, záhy na nás dolehne 125
 jak balvan. Dobrá je, protože není.
 Přehlížel jsem ji, teď ji marně hledám.
 Musím se vymanit z moci té čarodějky.
 Z mé nečinnosti líhne se víc škod,
 než stačím spočítat. Enobarbe! 130
Vystoupí Domitius Enobarbus.

ENOBARBUS Přejete si, můj pane?
 ANTONIUS Okamžitě musíme odjet pryč.
 ENOBARBUS To bude smrt pro všechny naše ženské. Jak známo,
 ty jsou na mrtvici pokaždé, když na ně nejsme milí,
 ale jestli jim vezmem roha, tak to nepřezijou. 135
 ANTONIUS Musím odjet.
 ENOBARBUS Když to jinak nejde, ať tedy zhynou!
 Je sice škoda si takhle pro nic a za nic zatížit svědomí,
 ale protože je ženská lehké zboží, naše svědomí 140
 to unese. Až se toho Kleopatra domákne, že jste
 pryč, bude po ní jedna dvě. Já sám jsem ji už viděl
 umírat nejméně dvacetkrát za mnohem méně závažných
 okolností. Řek bych, že pro ni je umírání hotová
 rozkoš. Miluje ho. Je k umírání přímo stvořená.

ANTONIUS O jejich tricích velmi dobře vím. 145
 ENOBARBUS Kdepak, pane. Její vášně vykazují veškeré projevy
 té nejryzejší lásky. Ta když kvílí, překřičí uragán,
 když pláče, rozvodní řeky. Její city dokážou víc
 zahýbat počasím než všechny povětrnostní zvraty,
 o kterých se kdy psalo v dějinách. Takovou 150
 potopu, co svedou její oči, nerozpoutá ani Jupiter.

ANTONIUS Kéž bych ji býval nikdy nepotkal.
 ENOBARBUS To byste ale, pane, neviděl něco,
 co se hned tak nevidí, a nezažil něco,
 co se hned tak nezažije. 155
 ANTONIUS Fulvia je mrtvá.
 ENOBARBUS Prosim?
 ANTONIUS Fulvia je mrtvá.
 ENOBARBUS Fulvia!
 ANTONIUS Mrtvá. 160
 ENOBARBUS To ale, pane, vzdejte bohům díky. Když se jejich
 výsostem uráčí připravit manžela o manželku,

from him, it shows to man the tailors of the earth;
comforting therein, that when old robes are worn
out, there are members to make new. If there were 165
no more women but Fulvia, then had you indeed a cut,
and the case to be lamented. This grief is crowned
with consolation; your old smock brings forth a new
petticoat: and indeed the tears live in an onion
that should water this sorrow. 170

ANTONY The business she hath broached in the state
Cannot endure my absence.

ENOBARBUS And the business you have broached here cannot be
without you; especially that of Cleopatra's, which
wholly depends on your abode. 175

ANTONY No more light answers. Let our officers
Have notice what we purpose. I shall break
The cause of our expedience to the queen,
And get her leave to part. For not alone
The death of Fulvia, with more urgent touches, 180
Do strongly speak to us, but the letters too
Of many our contriving friends in Rome
Petition us at home. Sextus Pompeius
Hath given the dare to Caesar, and commands
The empire of the sea. Our slippery people, 185
Whose love is never link'd to the deserver
Till his deserts are past, begin to throw
Pompey the Great and all his dignities
Upon his son, who, high in name and power,
Higher than both in blood and life, stands up 190
For the main soldier; whose quality, going on,
The sides o' the world may danger. Much is breeding,
Which, like the courser's hair, hath yet but life,
And not a serpent's poison. Say, our pleasure,
To such whose place is under us, requires 195
Our quick remove from hence.

ENOBARBUS I shall do't.
Exeunt.

pak nám jako praví mistři krejčovského řemesla
taktně naznačí, že pokud už naše staré šaty
dosloužily, přišel čas dát si spíchnout nový model. 165
Kdyby Fulvia byla jediná ženská na světě, skončil
byste takříkajíc s holým zadkem a bylo by proč
naříkat. Ale vaše ztráta přináší s sebou i možný zisk.
Je-li váš starý rukáv nadranc, vklouzněte do nového
a slzy roňte leda nad cibulí. 170

ANTONIUS Stav, v němž se moje země ocitla,
už nesnese mou další nepřítomnost.

ENOBARBUS Stav, ve kterém se octla Kleopatra,
vaši nepřítomnost tuplem nesnese.
Bez vás se chudinka neobejde. 175

ANTONIUS Dost vtipkování. Řekni veliteli,
jaký mám úmysl. Já zatím zpravím
královnou o důvodech svého spěchu
a rozloučím se. Nejen smrt mé ženy,
i další, ještě naléhavější 180
zprávy mě ženou domů. Přišly listy
od přátel z Říma, v nichž mě žádají,
abych se vrátil. Sextus Pompeius
si troufá na Octavia a z moře
ho ohrožuje. A vrtkavý lid, 185
který vždy ocení jen toho, jehož
zásluhy už jsou passé, na syna
velkého Pompeia teď vrší pocty
mrtvého otce. Mladík, nehoden
cti ani jména, jež mu přisuzují, 190
se pasoval na vůdce a teď může
naš svět vést do zkázy. Mnohé se chystá
a lepší je to hádět zašlápnout,
než bude moci uštknout. Rozhlas všem,
kdo podléhají mému velení, 195
že odjíždíme.

ENOBARBUS Hned to udělám.
Odejdou.

SCENE 3.
ALEXANDRIA. CLEOPATRA'S PALACE.

Enter Cleopatra, Charmian, Iras, and Alexas.

CLEOPATRA Where is he?
CHARMIAN I did not see him since.
CLEOPATRA See where he is, who's with him, what he does:
I did not send you: if you find him sad,
Say I am dancing; if in mirth, report
That I am sudden sick: quick, and return. 5
Exit Alexas.
CHARMIAN Madam, methinks, if you did love him dearly,
You do not hold the method to enforce
The like from him.
CLEOPATRA What should I do, I do not?
CHARMIAN In each thing give him way, cross him nothing.
CLEOPATRA Thou teachest like a fool; the way to lose him. 10
CHARMIAN Tempt him not so too far; I wish, forbear:
In time we hate that which we often fear.
But here comes Antony.
Enter Mark Antony.
CLEOPATRA I am sick and sullen.
ANTONY I am sorry to give breathing to my purpose –
CLEOPATRA Help me away, dear Charmian; I shall fall: 15
It cannot be thus long, the sides of nature
Will not sustain it.
ANTONY Now, my dearest queen –
CLEOPATRA Pray you, stand further from me.
ANTONY What's the matter?
CLEOPATRA I know, by that same eye, there's some good news.
What says the married woman? You may go: 20
Would she had never given you leave to come!
Let her not say 'tis I that keep you here:
I have no power upon you; hers you are.
ANTONY The gods best know –
CLEOPATRA O, never was there queen
So mightily betray'd! Yet at the first 25
I saw the treasons planted.

SCÉNA 3.
ALEXANDRIE. V KLEOPATŘINĚ PALÁCI.

Vystoupí Kleopatra, Charmian, Iras a Alexas.

KLEOPATRA Kde je?
CHARMIAN Ještě se neobjevil.
KLEOPATRA Zjistí, kde je, s kým je a co teď dělá.
Nenápadně. Když bude smutný, naznač,
že já si tancuju, když veselý,
řekni, že mně je zle. Pak se vrať zpátky. 5
Odejde Alexas.
CHARMIAN Jestli ho ale milujete, proč
děláte všechno proti tomu, aby
on vás měl rád?
KLEOPATRA A co bych měla dělat?
CHARMIAN Ve všem mu vyjít vstříc. Být na něj hodná.
KLEOPATRA Ty hloupá, to bych o něj brzy přišla. 10
CHARMIAN Netrapte ho. Nechte ho na pokoji.
Lidem se znelíbí, čeho se bojí.
Právě sem jde.
Vystoupí Marcus Antonius.
KLEOPATRA Charmian, mně je špatně.
ANTONIUS Bohužel jsem ti přišel oznámit –
KLEOPATRA Pomoz mi odtud, dřív než upadnu. 15
Mám pocit, že mě nohy neunesou,
jak je mi mdlo.
ANTONIUS Má drahá královno –
KLEOPATRA Nepřibližuj se, prosím.
ANTONIUS Co ti je?
KLEOPATRA V očích ti čtu, žeš dostal dobré zprávy.
Co vzkazuje ti žena? Už smíš domů? 20
Proč vůbec dovolila, abys odjel?
Ať neříká, že já tě tady držím.
Takovou moc já nemám. Patříš jí.
ANTONIUS Bohové vědí –
KLEOPATRA Žádná královna
nebyla potupena víc. Tu zradu 25
jsem ale čekala.

ANTONY	Cleopatra –	
CLEOPATRA	Why should I think you can be mine and true, Though you in swearing shake the throned gods, Who have been false to Fulvia? Riotous madness, To be entangled with those mouth-made vows, Which break themselves in swearing!	30
ANTONY	Most sweet queen –	
CLEOPATRA	Nay, pray you, seek no colour for your going, But bid farewell, and go. When you sued staying, Then was the time for words: no going then; Eternity was in our lips and eyes, Bliss in our brows' bent; none our parts so poor, But was a race of heaven. They are so still, Or thou, the greatest soldier of the world, Art turn'd the greatest liar.	35
ANTONY	How now, lady!	
CLEOPATRA	I would I had thy inches; thou shouldst know There were a heart in Egypt.	40
ANTONY	Hear me, queen: The strong necessity of time commands Our services awhile; but my full heart Remains in use with you. Our Italy Shines o'er with civil swords. Sextus Pompeius Makes his approaches to the port of Rome. Equality of two domestic powers Breed scrupulous faction; the hated, grown to strength, Are newly grown to love; the condemn'd Pompey, Rich in his father's honour, creeps apace, Into the hearts of such as have not thrived Upon the present state, whose numbers threaten; And quietness, grown sick of rest, would purge By any desperate change. My more particular, And that which most with you should safe my going, Is Fulvia's death.	45
CLEOPATRA	Though age from folly could not give me freedom, It does from childishness. Can Fulvia die?	
ANTONY	She's dead, my queen: Look here, and at thy sovereign leisure read The garboils she awaked. At the last, best: See when and where she died.	60

ANTONIUS	Kleopatro –	
KLEOPATRA	Jak mohla jsem – vzdor přísahám, před nimiž se museli trást sami bohové – uvěřit zrádci vlastní ženy? Slibům, jež neplatí, sotva jsou vyřčeny, věří jen hňup a blázen!	30
ANTONIUS	Královno –	
KLEOPATRA	Prosím tě, jen se na nic nevymlouvej, rozlučme se a jdi. Když jsi chtěl zůstat, namluvil ses ažaž. Ne o odchodu. Věčně jsi toužil hledět do mých očí, líbat mé rty. Nebylo na mém těle nic, co bys nezbožňoval. Mám to pořád. Nebo's mi ty, největší voják světa, jen pustě lhal?	35
ANTONIUS	Prosím tě, znejmilejší –	
KLEOPATRA	Já kdybych byla muž, poznal bys, co je egyptská kuráž.	40
ANTONIUS	Vyslechni mě, prosím. Jen holá nezbytnost si nyní žádá mých služeb jinde, ale moje srdce zůstane tady s tebou. Itálie se ježí meči. Sextus Pompeius po moři táhne na Řím. Celá zem se rozštěpila na dva tábory. Dřív nenávidění se opět vzmohli a lid je miluje. Pompeiův syn s přisvojenou ctí otce vetřel se do srdcí těch, jimž v nových podmínkách se příliš nevedlo, a brzy už nečinností zbytnělé době míru pustíme žilou. Můj osobní důvod, který tě asi nejvíc přesvědčí, je Fulviina smrt.	45
KLEOPATRA	Jsem v letech a mám nárok hloupnout, ale dětinská nejsem. Fulvia je mrtvá?	
ANTONIUS	Zemřela, královno. Zde čti, až se ti zachce, jaké hrůzy rozpoutala, a pak to nejlepší, kdy a kde zemřela.	60

CLEOPATRA	O most false love! Where be the sacred vials thou shouldst fill With sorrowful water? Now I see, I see, In Fulvia's death, how mine received shall be.	65
ANTONY	Quarrel no more, but be prepared to know The purposes I bear; which are, or cease, As you shall give the advice. By the fire That quickens Nilus' slime, I go from hence Thy soldier, servant; making peace or war As thou affects.	70
CLEOPATRA	Cut my lace, Charmian, come; But let it be: I am quickly ill, and well, So Antony loves.	
ANTONY	My precious queen, forbear; And give true evidence to his love, which stands An honourable trial.	
CLEOPATRA	So Fulvia told me. I prithee, turn aside and weep for her, Then bid adieu to me, and say the tears Belong to Egypt. Good now, play one scene Of excellent dissembling; and let it look Life perfect honour.	75
ANTONY	You'll heat my blood. No more.	80
CLEOPATRA	You can do better yet; but this is meetly.	
ANTONY	Now, by my sword –	
CLEOPATRA	And target. Still he mends; But this is not the best. Look, prithee, Charmian, How this Herculean Roman does become The carriage of his chafe.	
ANTONY	I'll leave you, lady.	85
CLEOPATRA	Courteous lord, one word. Sir, you and I must part, but that's not it: Sir, you and I have loved, but there's not it; That you know well: something it is I would, O, my oblivion is a very Antony, And I am all forgotten.	90
ANTONY	But that your royalty Holds idleness your subject, I should take you For idleness itself.	
CLEOPATRA	'Tis sweating labour To bear such idleness so near the heart	

KLEOPATRA	Ty necito! To neuroníš ani jednu slzu? Když ztráta Fulvie tě nermoutí, jak snadno přijmeš moje úmrtí.	65
ANTONIUS	Nechci se hádat. Chci ti říct, že jsem odhodlán navždy ve všem všudy se řídit už jen tvou vůlí. Při slunci, jež líbá břehy Nilu, půjdu odtud jako tvůj voják, bít se, nebo smířit, jak poručíš.	70
KLEOPATRA	Charmian, rozepni mě. Počkej! Mně je hned zle, hned dobře, podle Antoniovy lásky.	
ANTONIUS	Uklidni se a věř mi, drahá, že tě miluju. Přesvědčím tě.	
KLEOPATRA	Tak jako Fulvii? Prosím tě, otoč se a zaplač pro ni, pak mi dej sbohem a pár slziček věnuj i mně. Tak honem. Sehraj mi tu svou skvělou komedii, ať se zdá, že jsi ctnost sama.	75
ANTONIUS	Dost. Jenom mě dráždíš.	80
KLEOPATRA	Ujde to, ale zkus tam dát víc citu.	
ANTONIUS	Při meči –	
KLEOPATRA	Nemeč. A bude to dobré. Umíš to líp. Koukni se, Charmian, jak dokáže ten římský Herkules nádherně zuřit.	
ANTONIUS	Sbohem, královno.	85
KLEOPATRA	Zdvořilý pane, ještě na slovíčko. Je čas se rozejít – Ne, jinak. Takhle: milovali jsme se – Ne, ještě jinak. Víš, co chci říct. Chci vyjádřit – Paměť mě opouští jak Antonius a mizím v zapomnění.	90
ANTONIUS	Královno, vládnete zemi. Zkuste ovládat i sama sebe.	
KLEOPATRA	Já mám, pane, srdce, to neovládám a nezvládnou unést,	

As Cleopatra this. But, sir, forgive me; 95
 Since my becomings kill me, when they do not
 Eye well to you. Your honour calls you hence;
 Therefore be deaf to my unpitied folly.
 And all the gods go with you! Upon your sword
 Sit laurel victory! and smooth success 100
 Be strew'd before your feet!

ANTONY Let us go. Come;
 Our separation so abides, and flies,
 That thou, residing here, go'st yet with me,
 And I, hence fleeting, here remain with thee. 105
 Away!
Exeunt.

SCENE 4.

ROME. OCTAVIUS CAESAR'S HOUSE.

*Enter Octavius Caesar, reading a letter, Lepidus,
 and their Train.*

CAESAR You may see, Lepidus, and henceforth know,
 It is not Caesar's natural vice to hate
 Our great competitor. From Alexandria
 This is the news: he fishes, drinks, and wastes 5
 The lamps of night in revel; is not more manlike
 Than Cleopatra; nor the queen of Ptolemy
 More womanly than he; hardly gave audience, or
 Vouchsafed to think he had partners. You shall find there
 A man who is the abstract of all faults
 That all men follow.

LEPIDUS I must not think there are 10
 Evils enough to darken all his goodness.
 His faults in him seem as the spots of heaven,
 More fiery by night's blackness, hereditary,
 Rather than purchased, what he cannot change,
 Than what he chooses. 15

CAESAR You are too indulgent. Let us grant, it is not
 Amiss to tumble on the bed of Ptolemy;
 To give a kingdom for a mirth; to sit
 And keep the turn of tippling with a slave;
 To reel the streets at noon, and stand the buffet 20

co ho tak tíží. Nezlobte se, ale 95
 vše dobré ve mně je mi jenom ke zlu,
 když vám to vadí. Povinnost tě volá.
 Jdi. Nevšímej si mého třeštění,
 a bozi ať tě chrání. Na tvůj meč
 kéž sešlou vítězství a požehnáním 100
 ti zdobí cestu!

ANTONIUS Jdeme. Odcházíme.
 Náš rozchod není žádné rozloučení.
 Když tebe v sobě odnáším si tam,
 sám sebe v tobě tady nechávám. 105
 Jdem!
Odejdou.

SCÉNA 4.

ŘÍM. V DOMĚ OCTAVIA CAESARA.

*Vystoupí Octavius Caesar, čtoucí dopis, Lepidus
 a jejich doprovod.*

CAESAR Lepide, čti a zjistiš, že má zášť
 k našemu spojenci nepramení
 jen z pouhých předsudků. Z Alexandrie
 píšou, jak chlastá, flámuje a tráví 5
 čas v radovánkách. Kleopatra je
 víc chlap než on, a on je zženšilejší,
 než je ta Ptolemajka. Posly odbyl.
 Jsme pro něj vzduch. Jen čti, a uvidíš,
 že zosobňuje všechny nečnosti
 mužského rodu.

LEPIDUS Nezdá se mi, že by 10
 v něm špatná stránka překryla tu dobrou.
 Na čistém nebi každý mráček zdá se
 hrozivější, než je. Chybuje, ale
 ne vědomě a ze zlé vůle, spíš
 je to tak trochu v jeho povaze. 15

CAESAR Jsi příliš shovívavý. Kdyby jenom
 se válel v posteli s tou Ptolemajkou
 a za špás dával říše, kdyby jenom
 s otroky připíjel si na zdraví,
 motal se po ulicích mezi davy 20

With knaves that smell of sweat. Say this becomes him –
 As his composure must be rare indeed
 Whom these things cannot blemish – yet must Antony
 No way excuse his foils, when we do bear
 So great weight in his lightness. If he fill'd 25
 His vacancy with his voluptuousness,
 Full surfeits, and the dryness of his bones,
 Call on him for't. But to confound such time,
 That drums him from his sport, and speaks as loud
 As his own state and ours – 'tis to be chid 30
 As we rate boys, who, being mature in knowledge,
 Pawn their experience to their present pleasure,
 And so rebel to judgment.

Enter a Messenger.

LEPIDUS Here's more news.

MESENTER Thy biddings have been done; and every hour,
 Most noble Caesar, shalt thou have report 35
 How 'tis abroad. Pompey is strong at sea;
 And it appears he is beloved of those
 That only have fear'd Caesar: to the ports
 The discontents repair, and men's reports
 Give him much wrong'd.

Exit.

CAESAR I should have known no less. 40
 It hath been taught us from the primal state,
 That he which is was wish'd until he were;
 And the ebb'd man, ne'er loved till ne'er worth love,
 Comes dear'd by being lack'd. This common body,
 Like to a vagabond flag upon the stream, 45
 Goes to and back, lackeying the varying tide,
 To rot itself with motion.

Enter 2. Messenger.

2. MESSENGER Caesar, I bring thee word,
 Menecrates and Menas, famous pirates,
 Make the sea serve them, which they ear and wound
 With keels of every kind. Many hot inroads 50
 They make in Italy; the borders maritime
 Lack blood to think on't, and flush youth revolt.
 No vessel can peep forth, but 'tis as soon
 Taken as seen; for Pompey's name strikes more
 Than could his war resisted.

Exit.

a pral se s lůzou, potom řeknu: Dobře,
 je takový – ačkoli na cti mu to
 určitě nepřidá –, ale když jeho
 prohřešky padají na naši hlavu,
 pak shovívavost končí. Ať se kurví, 25
 když ho to baví, a ať za to pyká
 syfilidou anebo kapavkou.
 Ale když ho od jeho zábavy
 neodtrhne hlas bubnů, které věští
 jeho i naši zkázu, zasluhuje 30
 napráskat jako kluk, jenž má už dost
 rozumu, aby věděl, co se patří,
 a přitom střečkuje.

Vystoupí Posel.

LEPIDUS Máš další zprávy?

POSEL Vznešený Caesare, tvé rozkazy
 jsou vykonány. Každou hodinu 35
 dostaneš hlášení. Pompeius už
 ovládl moře a má podporu
 těch, kteří byli tví jen ze strachu.
 Hrnou se k přístavu a křičí, že
 se Pompeiovi křivdí.

Odejde.

CAESAR Tušil jsem to. 40
 Lid miluje vždy toho, kdo chce moc,
 a když ji získá, lásku lidu ztratí.
 A ten, kdo ztratí moc a není nic,
 toho zas lidé začnou milovat.
 Lid je jak korouhvička ve větru, 45
 točí se doleva i doprava,
 až uvrtí se k smrti.

Vystoupí 2. posel.

2. POSEL Caesare,
 Menecrates a Menas, proslulí
 piráti, brázdí moře na svých lodích
 a podnikají kruté výpady 50
 na pevninu, až celá Itálie
 se strachy třese. Zverbovali mládež.
 Teď každá loď, která si troufne vyplout,
 je ztracena. Pompeius víc než vojskem
 nám škodí už svým jménem.

Odejde.

CAESAR	Antony,	55
	Leave thy lascivious wassails. When thou once Wast beaten from Modena, where thou slew'st Hirtius and Pansa, consuls, at thy heel Did famine follow; whom thou fought'st against, Though daintily brought up, with patience more Than savages could suffer. Thou didst drink The stale of horses, and the gilded puddle Which beasts would cough at. Thy palate then did deign The roughest berry on the rudest hedge. Yea, like the stag, when snow the pasture sheets, The barks of trees thou browsed'st. On the Alps It is reported thou didst eat strange flesh, Which some did die to look on. And all this – It wounds thine honour that I speak it now – Was borne so like a soldier, that thy cheek So much as lank'd not.	60 65 70
LEPIDUS	'Tis pity of him.	
CAESAR	Let his shames quickly Drive him to Rome. 'Tis time we twain Did show ourselves i' the field; and to that end Assemble we immediate council. Pompey Thrives in our idleness.	75
LEPIDUS	Tomorrow, Caesar, I shall be furnish'd to inform you rightly Both what by sea and land I can be able To front this present time.	
CAESAR	Till which encounter, It is my business too. Farewell.	80
LEPIDUS	Farewell, my lord. What you shall know meantime Of stirs abroad, I shall beseech you, sir, To let me be partaker.	
CAESAR	Doubt not, sir; I knew it for my bond. <i>Exeunt.</i>	

CAESAR	Antonie,	55
	vzpamatuj se. Když prchals od Modeny, kde vlastní rukou odpravil jsi dva konzuly, Hirtia a Pansu, hlad tě provázel a ty, který jsi žil vždy v přepychu, jsi bojoval s tou trýzní jak divoch z pralesa. Pils koňskou moč, nebo i z louží plných slizu, z nichž by se zvíře nenapilo. Pojídals nejtrpčí bobule z kdejakých křovin. A když napadl sníh, jak zvěř jsi hryzal i kůru ze stromů. Povídá se, že v Alpách snědls tak ohavnou havěť, na niž se jiní báli podívat. To vše – což dnes ti na cti nepřidá – jsi dělal s tak vojenskou kázní, že jsi snad ani nezhubnul.	60 65 70
LEPIDUS	Je ho moc škoda.	
CAESAR	Kéž by ho tak stud dokázal zahnat domů. Nezbyvá než táhnout do pole i bez něj. Ihned svolejme radu. Naše liknavost Pompeia posiluje.	75
LEPIDUS	Zítřka budu ti schopen přesně říct, jak velké síly na pevnině i na moři jsem s to do boje poslat.	
CAESAR	Do té schůzky já učiním totéž. Zatím na shledanou.	80
LEPIDUS	Sbohem. A kdybys mezitím se doslech nějaké novinky, prosím tě, podej mi o tom zprávu.	
CAESAR	To je samozřejmé. Je to má povinnost. <i>Odejdou.</i>	

SCENE 5.
ALEXANDRIA. CLEOPATRA'S PALACE.

Enter Cleopatra, Charmian, Iras, and Mardian.

CLEOPATRA Charmian!
CHARMIAN Madam?
CLEOPATRA *(Yawning)* Ha, ha!
Give me to drink mandragora.
CHARMIAN Why, madam?
CLEOPATRA That I might sleep out this great gap of time
My Antony is away.
CHARMIAN You think of him too much.
CLEOPATRA O, 'tis treason!
CHARMIAN Madam, I trust, not so. 5
CLEOPATRA Thou, eunuch Mardian!
MARDIAN What's your highness' pleasure?
CLEOPATRA Not now to hear thee sing; I take no pleasure
In aught an eunuch has: 'tis well for thee,
That, being unseminar'd, thy freer thoughts
May not fly forth of Egypt. Hast thou affections? 10
MARDIAN Yes, gracious madam.
CLEOPATRA Indeed!
MARDIAN Not in deed, madam; for I can do nothing
But what indeed is honest to be done:
Yet have I fierce affections, and think
What Venus did with Mars.
CLEOPATRA O Charmian, 15
Where think'st thou he is now? Stands he, or sits he?
Or does he walk? Or is he on his horse?
O happy horse, to bear the weight of Antony!
Do bravely, horse, for wot'st thou whom thou movest?
The demi-Atlas of this earth, the arm 20
And burget of men. He's speaking now,
Or murmuring 'Where's my serpent of old Nile?'
For so he calls me. Now I feed myself
With most delicious poison. Think on me,
That am with Phoebus' amorous pinches black, 25
And wrinkled deep in time? Broad-fronted Caesar,
When thou wast here above the ground, I was
A morsel for a monarch; and great Pompey

SCÉNA 5.
ALEXANDRIE. V KLEOPATŘINĚ PALÁCI.

Vystoupí Kleopatra, Charmian, Iras a Mardian.

KLEOPATRA Charmian!
CHARMIAN Paní?
KLEOPATRA *(Zívá)* Há!
Připrav mi nápoj z mandragory.
CHARMIAN Proč?
KLEOPATRA Abych tu dlouhou dobu prospala,
co bude pryč.
CHARMIAN Pustte ho chvíli z hlavy.
KLEOPATRA Ne, to by byla zrada!
CHARMIAN Ale kdež. 5
KLEOPATRA Ty, Mardiane!
MARDIAN Přejete si, paní?
KLEOPATRA Co bych si mohla přát od eunucha?
Tvůj zpěv mě nebaví a vůbec nic.
Závidím ti tvůj stav. Ty nemáš touhu,
co by tě táhly pryč. Jsi schopen lásky? 10
MARDIAN Zajisté, paní.
KLEOPATRA Ty můžeš milovat?
MARDIAN Milovat můžu v rámci možností,
na něž se zmůžu bez své mužnosti.
Vždy to však ve mně hárá při představě,
co spolu dělají Mars s Venuší.
KLEOPATRA Charmian, 15
kde asi je? Co dělá? Stojí? Sedí?
Prochází se? Jde pěšky? Na koni?
Ten kůň se má, že on mu tiskne boky!
Koničku, číň se. Víš ty, koho neseš?
Jeden ze sloupů, na nichž stojí svět. 20
Obránce lidstva. Slyším, jak si říká:
„Kde je má hadí žena od Nilu?“
Takhle mě nazval. Jen se opájím
falešnou představou. Nemyslí na mě.
Má tvář, zčernalá od polibků slunce, 25
se ztrácí pod vráskami. Kdysi jsem
bývala soustem pro vznešené muže,
když ještě žil velký Julius Caesar.

Would stand and make his eyes grow in my brow;
 There would he anchor his aspect and die 30
 With looking on his life.
Enter Alexas.

ALEXAS Sovereign of Egypt, hail!
 CLEOPATRA How much unlike art thou Mark Antony!
 Yet, coming from him, that great medicine hath
 With his tinct gilded thee. 35
 How goes it with my brave Mark Antony?

ALEXAS Last thing he did, dear queen,
 He kiss'd – the last of many doubled kisses –
 This orient pearl. His speech sticks in my heart.
 CLEOPATRA Mine ear must pluck it thence.

ALEXAS 'Good friend,' quoth he, 40
 'Say, the firm Roman to great Egypt sends
 This treasure of an oyster; at whose foot,
 To mend the petty present, I will piece
 Her opulent throne with kingdoms; all the east,
 Say thou, shall call her mistress.' So he nodded, 45
 And soberly did mount an arm-gaunt steed,
 Who neigh'd so high, that what I would have spoke
 Was beastly dumb'd by him.

CLEOPATRA What, was he sad or merry?
 ALEXAS Like to the time o' the year between the extremes
 Of hot and cold, he was nor sad nor merry. 50

CLEOPATRA O well-divided disposition! Note him,
 Note him good Charmian, 'tis the man; but note him:
 He was not sad, for he would shine on those
 That make their looks by his; he was not merry,
 Which seem'd to tell them his remembrance lay 55
 In Egypt with his joy; but between both:
 O heavenly mingle! Be'st thou sad or merry,
 The violence of either thee becomes,
 So does it no man else. Met'st thou my posts?

ALEXAS Ay, madam, twenty several messengers: 60
 Why do you send so thick?

CLEOPATRA Who's born that day
 When I forget to send to Antony,
 Shall die a beggar. Ink and paper, Charmian.
 Welcome, my good Alexas. Did I, Charmian,
 Ever love Caesar so?

Pompeius očima se do mě vpíjel,
 jako by toužil duši vypustit 30
 v mém náručí.
Vystoupí Alexas.

ALEXAS Zdar, vznešená vládkyně Egypta!
 KLEOPATRA Tak jiný jsi než Marcus Antonius,
 a přece jsi jak pozlacený tím,
 žes přišel od něho. 35
 Jak se má statečný Antonius?

ALEXAS Naposled jsem ho viděl, královno,
 jak stokrát zlíbal tuhle vzácnou perlu.
 Ještě mi v uchu zní, co při tom říkal.
 KLEOPATRA To ucho utrhnu ti.

ALEXAS „Příteli,“ 40
 řek, „pověz královně, že věrný Říman
 jí posílá ten klenot moře, jehož
 nicotná cena bude vykoupena,
 až položím jí k nohám celé říše. 45
 Stane se vládkyní Orientu.“
 To řek a vyhoupl se na hřebce,
 který tak mocně zaržál, až mi uťal
 slova od úst.

KLEOPATRA Byl veselý, či smutný?
 ALEXAS Jako když není horko ani mráz,
 ani smutný a ani veselý. 50

KLEOPATRA Je vzácně vyvážený, Charmian.
 Všimla sis? To je muž. Slyšelas to?
 Kdyby byl smutný, rozesmutňoval by
 ty, kteří se v něm vidí. Vesele 55
 kdyby se tvářil, každý by zas poznal,
 že myslí na mě. Našel zlatý střed.
 Můj drahý, ať jsi veselý či smutný,
 nikomu jinému to nesluší
 tak jako tobě. Potkal jsi mé posly?

ALEXAS Ano. Bylo jich víc než dvacet, paní. 60
 Proč tolik?

KLEOPATRA Kdokoli se narodí
 v den, kdy mu zapomenou napsat, ať je
 do smrti žebrák. Podejte mi pero.
 Buď vítán, Alexo. Charmian, měla
 jsem Julia taky tak ráda?

CHARMIAN O that brave Caesar! 65
 CLEOPATRA Be choked with such another emphasis!
 Say, the brave Antony.

CHARMIAN The valiant Caesar!
 CLEOPATRA By Isis, I will give thee bloody teeth,
 If thou with Caesar paragon again
 My man of men.

CHARMIAN By your most gracious pardon, 70
 I sing but after you.

CLEOPATRA My salad days,
 When I was green in judgment: cold in blood,
 To say as I said then! But, come, away;
 Get me ink and paper:
 He shall have every day a several greeting, 75
 Or I'll unpeople Egypt.
Exeunt.

CHARMIAN Chrabrý Caesar! 65
 KLEOPATRA Udav se těmi slovy. Řekni spíš:
 Statečný Antonius.

CHARMIAN Velký Caesar!
 KLEOPATRA Při Isidě, já ti dám do zubů,
 jestli chceš vyvyšovat Caesara
 nad mého miláčka.

CHARMIAN Já s dovolením 70
 cituju vaše slova.

KLEOPATRA Bývávalo.
 Jestli jsem tohle někdy říkala,
 byla jsem hloupá husa! Ale pojďme.
 Přines mi inkoust, papír, pero.
 Pošlu mu denně tolik dopisů, 75
 že brzy bude Egypt vylidněný.
Odejdou.

ACT II.

SCENE 1.

MESSINA. POMPEY'S HOUSE.

Enter Pompey, Menebrates and Menas, in warlike manner.

POMPEY If the great gods be just, they shall assist
The deeds of justest men.

MENECRATES Know, worthy Pompey,
That what they do delay, they not deny.

POMPEY Whiles we are suitors to their throne, decays
The thing we sue for.

MENECRATES We, ignorant of ourselves, 5
Beg often our own harms, which the wise powers
Deny us for our good; so find we profit
By losing of our prayers.

POMPEY I shall do well:
The people love me, and the sea is mine;
My powers are crescent, and my auguring hope 10
Says it will come to the full. Mark Antony
In Egypt sits at dinner, and will make
No wars without doors. Caesar gets money where
He loses hearts. Lepidus flatters both,
Of both is flatter'd; but he neither loves, 15
Nor either cares for him.

MENAS Caesar and Lepidus
Are in the field. A mighty strength they carry.

POMPEY Where have you this? 'Tis false.

MENAS From Silvius, sir.

POMPEY He dreams. I know they are in Rome together,
Looking for Antony. But all the charms of love, 20
Salt Cleopatra, soften thy waned lip!
Let witchcraft join with beauty, lust with both!
Tie up the libertine in a field of feasts,
Keep his brain fuming. Epicurean cooks
Sharpen with cloyless sauce his appetite; 25

JEDNÁNÍ II.

SCÉNA 1.

MESSINA. V POMPEIOVĚ DOMĚ.

Vystoupí Pompeius, Menebrates a Menas, ve zbroji.

POMPEIUS Jsou-li bohové spravedliví, musí
přát těm, kteří jsou v právu.

MENECRATES Dělalí to
pomalu, ale jistě, Pompeie.

POMPEIUS Tak dlouho budeme je prosit, až
nebude o co prosit.

MENECRATES Neznalost 5
nás vede přát si, co nám škodí. Nebe
pak chrání nás tím, že je hluché k našim
modlitbám.

POMPEIUS Teď jsem na tom dobře. Lidé
mě milují, má vojska sílí, moře 10
mám ve své moci, takže dá se doufat,
že získám vše, co chci. Antonius
hoduje v Egyptě a bojuje
leda tak v ložnici. Caesar má radši
zlato než válku. Lepidus se lísá
k oběma, oni k němu, nenávidí 15
se ale všichni.

MENAS Caesar s Lepidem
sebrali velké vojsko a jsou v poli.

POMPEIUS Nesmysl. Kdes to slyšel?

MENAS Od Silvia.

POMPEIUS Co šílí? Ti dva sedí v Římě a tam
čekají na Antonia. Ó, chlípna 20
Kleopatra, našpul svůj zvadlý ret,
ať tvoje čáry, luzný zjev a chtíč
připraví toho kance o rozum
a spoutají ho slastí. Kuchaři,
též jeho nenasytost podpoře, 25

That sleep and feeding may prorogue his honour
Even till a Lethe'd dullness!

Enter Varrius.

How now, Varrius!

VARRIUS This is most certain that I shall deliver:
Mark Antony is every hour in Rome
Expected. Since he went from Egypt 'tis 30
A space for further travel.

POMPEY I could have given less matter
A better ear. Menas, I did not think
This amorous surfeiter would have donn'd his helm
For such a petty war. His soldiership
Is twice the other twain. But let us rear 35
The higher our opinion, that our stirring
Can from the lap of Egypt's widow pluck
The ne'er-lust-wearied Antony.

MENAS I cannot hope
Caesar and Antony shall well greet together:
His wife that's dead did trespasses to Caesar; 40
His brother warr'd upon him; although, I think,
Not moved by Antony.

POMPEY I know not, Menas,
How lesser enmities may give way to greater.
Were't not that we stand up against them all,
'Twere pregnant they should square between themselves;
For they have entertained cause enough
To draw their swords. But how the fear of us
May cement their divisions and bind up
The petty difference, we yet not know.
Be't as our gods will have't! It only stands 50
Our lives upon to use our strongest hands.
Come, Menas.

Exeunt.

ať přežranost a spánek dokonale
umrtví jeho čest!

Vystoupí Varrius.

Varrius! Co je?

VARRIUS Mám zaručené zprávy o tom, že
Antonius přijíždí do Říma.
A nejspíš už tam bude, vzhledem k tomu, 30
kdy odjel z Egypta.

POMPEIUS Cokoli jiného
bych slyšel radši. Překvapuje mě,
že si ten obšourník nasadil přílbu
pro tak nicotnou válku. Jako voják
vydá za ty dva dohromady. Můžem 35
se pyšnit tím, že naše malá vzpoura
vytrhla té egyptské vdově z klína
chlípného Antonia.

MENAS Nemyslím si,
že Caesar Antonia přivítá.
Zesnulá Fulvia s ním bojovala,
i Antoniův bratr, i když sám 40
Antonius byl stranou.

POMPEIUS Menší rozbroj
ustoupí někdy větší rozepří.
Kdybychom nestáli my proti nim,
navzájem by se bili, protože 45
mají dost důvodů se nenávidět.
Ale nás nenávidí víc a možná
je nenávisť k nám spojí dohromady
a zapomenou na své menší sváry.
Bohové rozhodnou to! Na nás je
pustit se s plnou vervou do boje. 50
Pojď, Menasi.

Odejdou.

SCENE 2.
ROME. THE HOUSE OF LEPIDUS.

Enter Domitius Enobarbus and Lepidus.

LEPIDUS Good Enobarbus, 'tis a worthy deed,
And shall become you well, to entreat your captain
To soft and gentle speech.

ENOBARBUS I shall entreat him
To answer like himself: if Caesar move him,
Let Antony look over Caesar's head 5
And speak as loud as Mars. By Jupiter,
Were I the wearer of Antonius' beard,
I would not shave't today.

LEPIDUS 'Tis not a time
For private stomaching.

ENOBARBUS Every time
Serves for the matter that is then born in't. 10

LEPIDUS But small to greater matters must give way.

ENOBARBUS Not if the small come first.

LEPIDUS Your speech is passion:
But, pray you, stir no embers up. Here comes
The noble Antony.

Enter Mark Antony and Ventidius.

ENOBARBUS And yonder, Caesar.

Enter Octavius Caesar, Maecenas, and Agrippa.

ANTONY If we compose well here, to Parthia. 15
Hark, Ventidius. *(They confer apart)*

CAESAR I do not know,
Maecenas; ask Agrippa.

LEPIDUS Noble friends,
That which combined us was most great, and let not
A leaner action rend us. What's amiss,
May it be gently heard. When we debate 20
Our trivial difference loud, we do commit
Murder in healing wounds. Then, noble partners,
The rather, for I earnestly beseech,
Touch you the sourest points with sweetest terms,
Nor curstness grow to the matter.

SCÉNA 2.
ŘÍM. V LEPIDOVĚ DOMĚ.

Vystoupí Domitius Enobarbus a Lepidus.

LEPIDUS Měl byste, Enobarbe, přesvědčit
vašeho velitele, aby mluvil
mírně a smířlivě.

ENOBARBUS Řeknu mu, aby
mluvil, jak chce. Jestli ho Caesar naštvě,
Antonius ho seřve jako kluka. 5
Přísahám, já kdybych byl Antoniem,
dneska se neoholím, abych na něj
zapráskal fousama.

LEPIDUS Teď není čas
na hloupé spory.

ENOBARBUS Každý čas je vhodný
právě na to, co zrovna přinese. 10

LEPIDUS Menší věc ale ustupuje větší.

ENOBARBUS Ne. Kdo dřív přijde, ten dřív mele.

LEPIDUS Dost.
Prosím vás, mírněte se. Už je tady
vznešený Antonius.

Vystoupí Marcus Antonius a Ventidius.

ENOBARBUS Caesar taky.

Vystoupí Octavius Caesar, Maecenas a Agrippa.

ANTONIUS Když dohodnem se, táhnem do Parthska. 15
Ventidie! *(Promlouvají spolu stranou)*

CAESAR Já nevím, Maecenas.
Zeptej se Agrippy.

LEPIDUS Přátelé drazí.
Spojil nás vážný důvod, drobné spory
nás nesmí rozdělovat. Promluvme si
teď o nich. Ale, pánové, když budem 20
na sebe křičet kvůli hloupostem,
nebudem hojit, ale jít rány.
Proto vás prosím, nejbolestnějších
bodů se dotýkejte mírně, s citem,
ať se zas nepodráždí.

ANTONY	'Tis spoken well.	25
	Were we before our armies, and to fight, I should do thus.	
	<i>Flourish.</i>	
CAESAR	Welcome to Rome.	
ANTONY	Thank you.	
CAESAR	Sit.	30
ANTONY	Sit, sir.	
CAESAR	Nay, then.	
	<i>They sit.</i>	
ANTONY	I learn, you take things ill which are not so, Or being, concern you not.	
CAESAR	I must be laugh'd at, If, or for nothing or a little, I	35
	Should say myself offended, and with you Chiefly i' the world; more laugh'd at, that I should Once name you derogately, when to sound your name It not concern'd me.	
ANTONY	My being in Egypt, Caesar, What was't to you?	40
CAESAR	No more than my residing here at Rome Might be to you in Egypt: yet, if you there Did practise on my state, your being in Egypt Might be my question.	
ANTONY	How intend you? Practised?	
CAESAR	You may be pleased to catch at mine intent	45
	By what did here befall me. Your wife and brother Made wars upon me; and their contestation Was theme for you, you were the word of war.	
ANTONY	You do mistake your business; my brother never Did urge me in his act. I did inquire it;	50
	And have my learning from some true reports, That drew their swords with you. Did he not rather Discredit my authority with yours; And make the wars alike against my stomach, Having alike your cause? Of this my letters	55
	Before did satisfy you. If you'll patch a quarrel, As matter whole you have not to make it with, It must not be with this.	

ANTONIUS	Hezká slova.	25
	I kdybychom teď proti sobě stáli v bitevním poli, vzal bych si je k srdci.	
	<i>Fanfára.</i>	
CAESAR	Buď vítán v Římě.	
ANTONIUS	Děkuju.	
CAESAR	Posaď se.	30
ANTONIUS	Až po tobě.	
CAESAR	Tak dobře.	
	<i>Oba usednou.</i>	
ANTONIUS	Prý mi máš za zlé něco, co zlé není, a netýká se tě.	
CAESAR	To bych byl k smíchu, kdybych se zbytečně měl rozčilovat	35
	ze všech na světě zrovna na tebe. Anebo kdybych právě o tobě měl říkat něco špatného ve věci, jež se mě netýká.	
ANTONIUS	Můj pobyt v Egyptě se tě snad týkal?	40
CAESAR	Týkal by se mě stejně málo jako tebe můj pobyt v Římě, kdybys mě tam odtud neohrožoval. A to se stalo.	
ANTONIUS	Ohrožoval jsem tě? Jak?	
CAESAR	To sám rač uhodnout už podle toho, cos vyvolal. Tvá žena a tvůj bratr proti mně vedli válku, při které se zaštiřovali jménem Antonius.	45
ANTONIUS	To není pravda. Můj bratr se nikdy mým jménem neoháněl, jak jsem zjistil a jak ti mohou potvrdit i mnozí, co byli na tvé straně. Nepoškodil snad stejně mne jak tebe, když tu válku vedl mně natruc? Nemám stejný důvod zlobit se jako ty? Vždyť jsem ti psal a vysvětlil ti to. Když tolik chceš nějakou špatnost na mě ušít, z těchhle cucků ji neslátáš.	55

CAESAR	You praise yourself By laying defects of judgment to me; but You patch'd up your excuses.	
ANTONY	Not so, not so; I know you could not lack, I am certain on't, Very necessity of this thought, that I, Your partner in the cause 'gainst which he fought, Could not with graceful eyes attend those wars Which fronted mine own peace. As for my wife, I would you had her spirit in such another; The third o' the world is yours; which with a snaffle You may pace easy, but not such a wife.	60 65
ENOBARBUS	Would we had all such wives, that the men might go to wars with the women!	70
ANTONY	So much uncurbable, her garboils, Caesar Made out of her impatience, which not wanted Shrewdness of policy too, I grieving grant Did you too much disquiet. For that you must But say, I could not help it.	
CAESAR	I wrote to you When rioting in Alexandria; you Did pocket up my letters, and with taunts Did gibe my missive out of audience.	75
ANTONY	Sir, He fell upon me ere admitted, then Three kings I had newly feasted, and did want Of what I was i' the morning. But next day I told him of myself; which was as much As to have ask'd him pardon. Let this fellow Be nothing of our strife; if we contend, Out of our question wipe him.	80
CAESAR	You have broken The article of your oath; which you shall never Have tongue to charge me with.	85
LEPIDUS	Soft, Caesar!	
ANTONY	No, Lepidus, let him speak: The honour is sacred which he talks on now, Supposing that I lack'd it. But, on, Caesar; The article of my oath.	90

CAESAR	Hájíš se tím, že ze mě děláš hlupáka, a z toho flikuješ omluvu.	
ANTONIUS	Ne, tak to není. Jsem přesvědčený, že si nemůžeš myslet, že já, tvůj spojenec, bych mohl přát téhle válce, namířené proti našim společným zájmům, zvláště když mě osobně ohrozila. Pokud jde o moji ženu, chtěl bych vidět tebe. Třetinu světa ukučírjuješ docela snadno. Tuhle ženskou nikdy.	60 65
ENOBARBUS	Kdyby byly všechny takové, chlapi už nebudou válčit mezi sebou, ale jenom s babama!	70
ANTONIUS	Vyváděla jak šílená, a přitom jednala s rozmyslem. Já uznávám, že její výstřelky tě, Caesare, dost potrápily, ale věř mi, že jsem za to nemohl.	
CAESAR	Psal jsem ti, ale tys v Alexandrii jen flámoval a moje dopisy jsi ani nečet. Posla jsi urážlivě odbyl.	75
ANTONIUS	Vtrhl bez ohlášení ke mně, když jsem dřímal po obědě se třemi králi, takže jsem neměl náladu. Hned druhý den jsem mu to vysvětlil, což musel chápat jako mou omluvu. Zapomeňme na toho chlapa. Nedopusťme, aby se stavěl mezi nás.	80
CAESAR	Porušil jsi slib, který jsi mi svatosvatě dal, z čehož mě vinit nemůžeš.	85
LEPIDUS	Klid!	
ANTONIUS	Ne, Lepide, nech ho, ať to řekne. Pokud jsem, jak on tvrdí, porušil svůj slib, má čest je v sázce. Řekni mi, Caesare, jaký slib jsem porušil.	90

CAESAR	To lend me arms and aid when I required them; The which you both denied.	
ANTONY	Neglected, rather; And then when poison'd hours had bound me up From mine own knowledge. As nearly as I may, I'll play the penitent to you: but mine honesty Shall not make poor my greatness, nor my power Work without it. Truth is, that Fulvia, To have me out of Egypt, made wars here; For which myself, the ignorant motive, do So far ask pardon as befits mine honour To stoop in such a case.	95 100
LEPIDUS	'Tis noble spoken.	
MEACENAS	If it might please you, to enforce no further The griefs between ye: to forget them quite Were to remember that the present need Speaks to atone you.	105
LEPIDUS	Worthily spoken, Maecenas.	
ENOBARBUS	Or, if you borrow one another's love for the instant, you may, when you hear no more words of Pompey, return it again: you shall have time to wrangle in when you have nothing else to do.	110
ANTONY	Thou art a soldier only: speak no more.	
ENOBARBUS	That truth should be silent I had almost forgot.	
ANTONY	You wrong this presence; therefore speak no more.	
ENOBARBUS	Go to, then; your considerate stone.	
CAESAR	I do not much dislike the matter, but The manner of his speech; for't cannot be We shall remain in friendship, our conditions So differing in their acts. Yet if I knew What hoop should hold us stanch, from edge to edge O' the world I would pursue it.	115
AGRIPPA	Give me leave, Caesar –	120
CAESAR	Speak, Agrippa.	
AGRIPPA	Thou hast a sister by the mother's side, Admired Octavia. Great Mark Antony Is now a widower.	
CAESAR	Say not so, Agrippa: If Cleopatra heard you, your reproof Were well deserved of rashness.	125

CAESAR	Slíbil jsi mě vojensky podpořit, a paks to odmítl.	
ANTONIUS	Spíš jsem to nestih a pak jsem na to v jistém poblouznění úplně zapomněl. Jsem ochoten se za své provinění kát, však nechci být pro ně zatracen a znevážen. Je fakt, že Fulvia začala válku, aby mě odlákala z Egypta, takže, být nevědomky, za ni mohu. V tom smyslu, jak čest velí, cítím vinu a omlouvám se za ni.	95 100
LEPIDUS	Vzácná slova.	
MEACENAS	Mohu-li prosit, nerozvírujte dál tyhle spory. Zapomeňte na ně, protože dnešek od nás vyžaduje, abychom byli svorní.	105
LEPIDUS	Správná slova.	
ENOBARBUS	V daném okamžiku se aspoň můžete tvářit jako přátelé. Až po Pompeiovi neštěkne ani pes, pak si na sebe zase klidně štěkejte, a třeba se i pokousejte, když nebudete mít nic lepšího na práci.	110
ANTONIUS	Ty mlč, když mluví velitelé.	
ENOBARBUS	Málem jsem zapomněl, že pravda se říkat nemá.	
ANTONIUS	Překážíš tady. Ticho! Ani slovo.	
ENOBARBUS	Budu jak pěna, k vašim službám.	
CAESAR	Mně tolik nevadí, co říká, ale vadí mi, jak to říká. Z nás dvou těžko mohou být přátelé, když máme tak odlišné povahy. A přece bych šel na kraj světa, abych našel něco, co by nás mohlo spojit.	115
AGRIPPA	Měl bych nápad.	120
CAESAR	Tak ven s ním, Agrippa.	
AGRIPPA	Ty, Caesare, máš sestru Octavii, z matčiny strany. Marcus Antonius je nyní vdovec.	
CAESAR	Zadrž, Agrippa. Kdyby tě Kleopatra slyšela, za tohle uřeknutí bys to schytil.	125

ANTONY	I am not married, Caesar: let me hear Agrippa further speak.	
AGRIPPA	To hold you in perpetual amity, To make you brothers, and to knit your hearts With an unslipping knot, take Antony Octavia to his wife; whose beauty claims No worse a husband than the best of men; Whose virtue and whose general graces speak That which none else can utter. By this marriage, All little jealousies, which now seem great, And all great fears, which now import their dangers, Would then be nothing. Truths would be tales, Where now half tales be truths. Her love to both Would, each to other and all loves to both, Draw after her. Pardon what I have spoke; For 'tis a studied, not a present thought, By duty ruminated.	130 135 140
ANTONY	Will Caesar speak?	
CAESAR	Not till he hears how Antony is touch'd With what is spoke already.	
ANTONY	What power is in Agrippa, If I would say, 'Agrippa, be it so,' To make this good?	145
CAESAR	The power of Caesar, and His power unto Octavia.	
ANTONY	May I never To this good purpose, that so fairly shows, Dream of impediment! Let me have thy hand: Further this act of grace; and from this hour The heart of brothers govern in our loves And sway our great designs!	150
CAESAR	There is my hand. A sister I bequeath you, whom no brother Did ever love so dearly. Let her live To join our kingdoms and our hearts; and never Fly off our loves again!	155
LEPIDUS	Happily, amen!	
ANTONY	I did not think to draw my sword 'gainst Pompey; For he hath laid strange courtesies and great Of late upon me. I must thank him only,	160

ANTONIUS	Já nejsem ženatý. Nech, Caesare, Agrippu domluvit.	
AGRIPPA	Jestli se chcete spřátelit a sbratřit, svá srdce spojit v nerozborném svazku, je třeba, aby si Antonius vzal Octavii, jejíž krásy hoden je pouze nejlepší z těch nejlepších, jejíž ctnosti a dobré vlastnosti nenajdou sobě rovny. Sňatkem skončí ty velké spory o malíčosti, čím směšnější, tím nebezpečnější. Kde dnes se věří lži, tam zítra pravda bude až k nevíře. Vždyť její láska k vám dvěma vzbudí lásku vás dvou k sobě a všech ostatních k vám. K té řeči mě, s prominutím, nepřived letmý nápad, však úvaha a oddanost.	130 135 140
ANTONIUS	Co na to Caesar?	
CAESAR	Odpoví, až nám Antonius řekne svůj názor.	
ANTONIUS	Jakou má Agrippa moc, že stačí, abych řek: „Agrippa, budiž,“ a stane se?	145
CAESAR	Tu moc mu dává Caesar ze své moci nad Octavií.	
ANTONIUS	Nikdy mě ani ve snu nenapadne, abych se tomu zpěchoval! Podej mi ruku, ať potvrdíme tento závazek. S bratrskou láskou pustíme se teď do velkých činů!	150
CAESAR	Tady je má ruka. S ní předávám ti sestru, kterou mám rád nade vše. Ať ona stane se spojnicí našich království i srdcí od nynějška na věky věků!	155
LEPIDUS	Amen!	
ANTONIUS	S Pompeiem jsem bojovat nikdy nechtěl, nedávno ke mně byl dost pohostinný. Musím mu ještě rychle poděkovat,	160